

SZONETTKOSZORÚ

FRANCE PREŠEREN

1

Poétád új koszorút fon, szlovénem,
a tízen öt szonettből szöve egybe,
háromszor öt dal s végül összezsengve,
mint „magisztrálé” zeng mind egybe, szépen.

Belőle buggyan s belé ömlik végre
mindegyik szonett — ámde ő a végcél,
a záró sorral mindig új szonett kél,
s így lesz füzér a költő nagy művére.

Szerelmem minden gondom éltetője,
nyomon követ reggeltől estig engem,
és vélem ébred, a hajnalt előzve.

A magisztrálé vagy te életemben,
mely megmarad, ha testem sírba dől le,
rokkantan is dicsérlek, mély sebemben.

2

Rokkantan is dicsérlek, mély sebemben,
s ez lesz a dal, mely akkor is, szlovének,
ha síromon már moha nő s repkények,
a kínon is túl él majd éjjelemben.

S ha majd e dalt hallgatják büszke lányok,
és szívüket a hangom átjárja,
lepattan róluk a közöny vas-zárja,
s ó, szerelem, magasra szítja lángod.

És Krajna népe is hajnalra virrad,
a csillag is mind fénylik, egyre szebben,
s felejteti majd régi kínjainkat.

S e kis dalokból is tán élet rebben,
hiszen szívem legmélyéről fakadtak,
itt él a dal mind, az új reggelekben.

3

Itt él a dal mind az új reggelekben,
a dal, mely gyötrött, bús szívemből támadt,
olyan vagyok, mint az, ki Lenorának
dicsérte báját zengő énekekben.

Izzó szerelmét szó ki nem fejezte,
mely ifjú hajnalát sötétbe vonta,
a szerelemben hitét lerontotta,
s élővé csupán a költészet tette.

A tüzes vágyak nem hűnynak, csak égnek,
tekinteted kioltja már reményem.
S féltemben számon egy szó fel nem éled.

A bánatot, amely szívembe mélyen
beköltözött, vallják e költemények,
mint illatár a rózsák ligetében.

4

Mint illatár a rózsák ligetében,
imé feltárják mély titkát szívemnek,
mert kert e szív, hol bús dalok teremnek,
szerelmem magva sarjadt ki földjében.

Égő napom vagy. Ám a sors könyvében
nem íratott meg, fény, hogy rád találjak,
utcán, színházban, bálban nem talállak,
képed nem lelem, sem földön, sem égen.

A vágy, ó hányszor örületbe kerget,
hogy minél előbb toppanj már elébem,
hiába úz e szív, s érted hiába reszket.

Csak dől a könny magányom rejtekében,
és mellyekért fáradok, mind e versek,
ígéret csak, hogy nap van még az égen.

5

Ígéret csak, hogy nap van még az égen,
ahol szemed fénylő sugára árad,
és ahol immár semmi gond se bánthat,
s felitta fájdalmunk az idő régen;

s öröm sugárzik minden tiszta arcon,
és minden kín is véget ér sietve,
és tiszta szívből tör dalunk egekre,
hogy lelkünkben harmóniát fakasszon;

ahol szerelmünk mint az égi harmat
locsolja dúsra mind a nyíló rózsát,
mihelyt idője itt az új tavasznak.

Azóta dicséreted nem dalolták,
új kikeletkor létre nem fakadtak,
cukrát a csóknak ajkaim nem lopták.

6

Cukrát a csóknak ajkaim nem lopták
a szádról, kedves és kevély teremtés,
s míg szívemet csak vágyaim gyötörték,
nem fordult felém vigasztalón orcád.

Már attól félttem, hogy a szlovén lányok,
akik, mint te, csak németül beszélnek,
szép hegyeinknek már felé se néznek,
mert Parnasszusom az ő magasságok.

Hazai múzsák, árváim, szegénykék
a kényszerű, zord magányt választották,
mert Krajna lánya röstelli a népét.

S a dal virága csak a hegyek ormát
vallja honának, ottan éli létét,
ott, hol fagyos csend tartja birodalmát.

7

Ott, hol fagyos csend tartja birodalmát,
s hol hajdanán, a rég elsüllyedt korban
a trák horda is félve visszatorpant,
ha Orfeusz megzendítette lantját.

Az ég erői arra törekednek,
hogy Krajna népe új ösvényre térjen,
és minden szláv is új utakra lépjen,
és új Orfeuszt adtak énekesnek,

ki szíveinket új dalra hevítse,
minden viszályunk végre elenyésszen
s a szlávokat mind újra egyesítse!

S a költészetnek szent édességében
heves perünket békességre intse.
Viharban él és zeng dalunk már régen!

8

Viharban él és zeng dalunk már régen
honunk fölött, mióta Samo meghalt;¹

még sírja sincs s a hírét őrző szent dalt
jeges vihar hordozza földön-égen.

Elődeink viszálya él, mint régen,
mikor még Pippin tett igát nyakunkba,
hiába lázadások, török dúlta
szent otthonunkat, s éltünk könnyben-vérben.

¹ Samo frank uralkodó (623–658) a hetedik évszázadban egyesítette a szlovéneket és cseheket a germánok ellen.

Szerencse, hírnév immár elenyészett,
nagy tetteink idője elhanyaglott,
az édes dalok hangja jajba révedt.
S mit eddig múltó idő meg nem rontott,
Parnasszusunkon ím a dal feléled.
A szent ige, mely újra rügyet bontott.

9

A szent ige, mely újra rügyet bontott,
a Parnasszuson könnyeimtől éled,
ez táplálója a szív szerelmének,
mely hazám védi s megoszt minden gondot.

Mert nehéz azt a gondot elviselnem,
hogy jó anyánkat sokan megtagadják,
s még te sem tudod — fájdalmas igazság! —
mily nehéz sorsom, mily sötét keservem.

Te szülted bennem ezt a titkos vágyat,
hogy nevünk végre egybekapcsolódjék
szent ritmusában a haza dalának;

hogy mind a szlávok végre felismerjék
igaz szerelmét jövő boldogságnak.
Jaj, bús virág, ki másnak énekelnék.

10

Jaj, bús virág, ki másnak énekelnék,
ki nyilsz a kora tavasz mezejében
midőn az ifjú nap már fenn az égen
izzón tüzel, és dalol a mindenség.

De elbűjik, ha lenn szélfergeteg kél,
s dühében ködöt, föllegeket kerget,
a vesszős jég egész erdőket ver meg,
s már ágakat tör a havas, hideg tél.

Szép, kedves arcod, mint az ég, sugárzott,
Tekintetedből hajnal fénye omlott,
Kinyílt és a szerelem virágozott.

De lám, a dicső napfény szertefoszlott,
a természet, mint rongyos koldus fázott,
Utolsó órám végzete rám rontott.

11

Utolsó órám végzete rám rontott,
reám, ki néked ezt a dalt dalolja,
s kinek csupán sötét színt látott sorsa,
s a fúriák zúdítják rá a poklot.

Miként Oresztész Diána szobrával
lelke nyugalmát újra visszanyerte,
szerelmed úgy lett életem kegyelme,
és ismerkedtem meg a boldogsággal.

De álmaim mind semmivé enyésztek,
és mint a villám, mely az égre lobban,
kihunytak s lett utánuk még sötétebb.

És most a bánat mardos, rág titokban,
s borús lett tőle mind a fényes ének.
Lombom elfonnyad, kedvem összeroppan.

12

Lombom elfonnyad, kedvem összeroppan,
ki is törődne szánalmas dalokkal?
Csak romfalak közt, ócska giz-gazokkal
nő oly virág, mely egy lehet dalommal.

Ösvényemen ádáz, mérges csalánok,
szurós tövis lerontja kertem báját,
de hogyha látni szeretnéd varázsát,
e kertbe, kedves, te ültess virágot.

Hogy megismerje erejét napodnak,
gőgös leány, ki szívem felsebezted,
s egy perc alatt dalaim égre csapnak.

S ha óhajod: virága mind e kertnek,
fejét emelve, himnuszt zeng a napnak,
igen, de vesd rá fényét szép szemednek.

13

Igen, de vesd rá fényét szép szemednek,
s ezüstös hajnal ontja rám a kincsét,
s ledobja rólam a Bánat bilincset,
orkánok, vészek mind megkezesednek.

A sok sötét gond láncát széjjeltépi,
s a rabbilincs is mind lehull magától,
szelíd szemed segítő sugarától
szívem megújul s már sebét sem érzi.

A boldogság bús arcom felderíti,
szegény szívemben új reménység lobban
s vidám dalát a földön szertehinti.

Feltámad életem színes dalokban,
s füzérét kis kertemben szétteríti;
az Ének él, míg szívem egyet dobban.

Az Ének él, míg szívem egyet dobban,
miként virág, a zordon tél multával,
ha jó a tavasz, ezer új csodával,
színt, illatot ont egyre gazdagabban.

Ha méhek rajzanak a napsütésben,
ha zajló hajnal ébreszti a pásztort,
a szellő szerte vig madárdanát hord,
s öröm zúg földön lenn és fenn az égen.

Ó, jól tudom, rám ilyen szép szerencse,
sosem nevet s tán untat esdeklésem,
ezért növekszik bánatom csak egyre.

Ó, bár e dalt vennéd kegyedbe szépen,
mellyel — míg sebe válik tüzesebbre —
poétád új koszorút fon, szlovénem.

M A G I S Z T R Á L É

Poétád új koszorút fon, szlovénem
Rokkantan is dicsérlek, mély sebemben.
Itt él a dal mind az új reggelekben
Mint illatár a rózsák ligetében.

Igéret csak, hogy nap van még az égen;
Cukrát a csóknak ajkaim nem lopták.
Ott, hol fagyos tél tartja birodalmát,
Viharban él és zeng dalunk már régen.

A szent ige, mely újra rügyet bontott,
Jaj, bús virág, ki másnak énekelnék.
Utolsó óráim végzete rám rontott.

Lombom elfonnyad, kedvem összeroppan,
Igen, de vesd rá fényét szép szemednek;
Az Ének él, míg szívem egyet dobban.

Csuka Zoltán fordítása